

UZASADNIENIE WYROKU

Powódka M. K. (1) wniosła przeciwko pozwanemu (...) Bank S.A. we W. o stwierdzenie nieważności następujących umów: umowy o współpracy z dnia 1 marca 2011r. oraz pełnomocnictwa z dnia 1 marca 2011r; umowy numer (...) z dnia 29 stycznia 2014 roku; umowy numer (...) z dnia 3 kwietnia 2014 roku oraz umowy numer (...) z dnia 14 maja 2014 roku - zawartych przez powódkę z pozwanym bankiem w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji. W uzasadnieniu pozwu wskazała, że ma stwierdzone upośledzenie w stopniu znacznym, nie umie pisać, czytać i liczyć, nie jest też w stanie samodzielnie opiekować się niepełnosprawnym dzieckiem. Jej stan zdrowia psychicznego uniemożliwia jej samodzielne kierowanie swoimi sprawami życiowymi, nie posiada ona podstawowego rozeznania i zdolności analizy przedsięwziętych czynności pod kątem ich skutków. Nie potrafi pojąć prawidłowo treści czynności prawnej polegającej na oświadczeniu woli o zawarciu umowy kredytu/pożyczki, w szczególności warunków takich umów. Z tych względów ww. umowy pożyczki zawarte przez powódkę z pozwanym bankiem są nieważne, albowiem zawierając je powódka miała wyłączoną świadomość znaczenia podejmowanych decyzji i konsekwencji, jakie przyniesie zawarcie tych umów.

Po ustanowieniu dla powódki pełnomocnika z urzędu ten podtrzymał stanowisko wyrażone w pozwie, a nadto wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwot: 870 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27 stycznia 2014r., 1733 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 maja 2014r., 1033,60 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 3 kwietnia 2014r. Następnie w piśmie procesowym z dnia 30 sierpnia 2016r. dokonała rozszerzenia powództwa o zapłatę poprzez żądanie zasądzenia na rzecz powódki kwot: 2088,72 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27 stycznia 2014r., 1908,48 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 maja 2014r., 1033,60 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 3 kwietnia 2014r. podnosząc, że są to kwoty uiszczone przez powódkę z tytułu 3 umów pożyczek wskazanych w pozwie.

Pozwany (...) Bank S.A. we W. uznał roszczenie pozwu w zakresie żądania stwierdzenia nieważności trzech umów pożyczek zawartych przez powódkę z pozwaną, przyznając, że przedstawiona wraz z pozwem dokumentacja medyczna powódki uzasadnia twierdzenie pozwu w tym zakresie. Uznał także roszczenie o zapłatę kwoty 5.030,80 zł (2088,72 zł, 1908,48 zł, 1033,60 zł) i jednocześnie złożył zarzut potrącenia tych wierzytelności z wierzytelnością przysługującą mu względem powódki z tytułu kwot wypłaconych jej na podstawie nieważnych umów pożyczek, wskazując, że wierzytelność pozwanego względem powódki z tego tytułu wynosi 5.700 zł. Wniósł o oddalenie roszczenia o zapłatę w zakresie odsetek ustawowych wskazując, że roszczenie o zwrot kwot wpłaconych przez powódkę nie stało się wymagalne, albowiem pozwany nie został dotychczas wezwany do zapłaty. Jednocześnie wniósł o odstąpienie od obciążania pozwanego kosztami procesu na podstawie art.102 k.p.c.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. K. (1) ma stwierdzone upośledzenie umysłowe stopnia znacznego, jej sprawność intelektualna sytuuje się na górnym poziomie upośledzenia umysłowego w stopniu znacznym. Inteligencja słowna i bezsłowna umiejscawia się na poziomie umiarkowanego upośledzenia umysłowego. Istnieje u powódki dysharmonijny rozwój w obu obszarach. Z powodu tego upośledzenia nie jest ona w stanie sprawować opieki nad swym niepełnosprawnym (...). Powódka nie umie pisać, czytać i liczyć, zasadniczo nie robi zakupów, nie potrafi dokonywać opłat, nie umie obsługiwać sprzętów domowych. Przeprowadzone badania psychologiczne wskazują na występowanie u niej zmian organicznych w obrębie (...). Jej stan zdrowia psychicznego uniemożliwia jej samodzielne kierowanie swoimi sprawami życiowymi, nie posiada ona podstawowego rozeznania i zdolności analizy przedsięwziętych czynności pod kątem ich skutków.

Bezsporne, a nadto:

- opinia psychologiczna M. K. (2) k.18;
- zaświadczenie lekarskie k.16;
- zaświadczenie lekarskie k.17;

W dniu 29 stycznia 2014 roku M. K. (1) zawarła z (...) Bank S.A. we W. umowę numer (...) o kredyt gotówkowy, na podstawie której Bank udzielił powódce kredytu w kwocie 6.970,41 zł obejmującego: środki na cele konsumpcyjne 1700 zł, środki przeznaczone na spłatę zobowiązań wobec banku 3188,61 zł, prowizję za udzielenie kredytu 417,53 zł opłatę z tytułu ubezpieczenia 1656,17 zł oraz opłatę w kwocie 8,10 zł. W ramach tej umowy wypłacono powódce w gotówce kwotę 2600 zł. W dniu 3 kwietnia 2014r. te same strony zawarły umowę numer (...) o kredyt w wysokości 3.712,60 zł obejmującego: środki na cele konsumpcyjne 2600 zł, prowizję za udzielenie kredytu 222,39 zł opłatę z tytułu ubezpieczenia 882,11 zł oraz opłatę w kwocie 8,10 zł. W ramach tej umowy wypłacono powódce w gotówce kwotę 2600 zł. W dniu 14 maja 2004,41 obejmującego: środki na cele konsumpcyjne 1400 zł, prowizję za udzielenie kredytu 120,06 zł oraz opłatę w kwocie 8,10 zł. W ramach tej umowy wypłacono powódce w gotówce kwotę 1400 zł.

Dowód:

- umowa o kredyt gotówkowy k.8;
- formularz informacyjny k.9-10;
- potwierdzenie wypłaty środków k.7;
- umowa o kredyt gotówkowy k.4a-5;
- formularz informacyjny k.6;
- potwierdzenie wypłaty środków k.4;
- umowa o kredyt gotówkowy k.12, 14;
- formularz informacyjny k.13;
- potwierdzenie wypłaty środków k.11;

Przy podpisywaniu tych umów powódka miała wyłączoną świadomość w zakresie treści i znaczenia zaciąganego zobowiązania względem banku. Nie potrafiła prawidłowo rozeznaczyć treści tych czynności prawnej, w szczególności warunków tych umów. Z tych względów ww. umowy o kredyt zawarte przez powódkę z pozwanym bankiem od początku były nieważne.

Bezsporne, a nadto:

- opinia psychologiczna M. K. (2) k.18;
- zaświadczenie lekarskie k.16;
- zaświadczenie lekarskie k.17;

Pozwany Bank dokonał wypłaty gotówkowej na rzecz powódki z tytułu trzech opisywanych powyżej umów w kwocie łącznej 5.700 zł.

Bezsporne

Powódka dokonywała cyklicznie wpłat kwot z tytułu zawartych trzech umów kredytu. Nie spłacała ich jednak regularnie, powstały zadłużenia, których nie była w stanie spłacić. Informowała o tej sytuacji pozwanego. Pozwany nie wyrażał zgody na zmianę warunków zaciągniętych przez powódkę kredytów. Łącznie przed dniem wniesienia pozwu zapłaciła kwotę 5.030,80 zł. Z powodu zaległości w zapłacie zobowiązań pozwany wypowiedział powódce umowy o kredyt pismem z dnia 16 listopada 2015r. i wezwał powódkę do natychmiastowej zapłaty całej należności.

Bezsporne, a nadto:

- pismo powódki k.24;
- pismo pozwanego k.25, 26, 27;
- wypowiedzenie umowy k.29;

M. K. (1) w przedsądowej korespondencji z pozwanym nie powoływała się na okoliczność braku świadomości znaczenia czynności prawnych - umów o kredyt zawieranych z bankiem. Nie wzywała także banku przed dniem wniesienia pozwu do zwrotu wpłaconych przez nią z tytułu nieważnych umów kwot - łącznie kwoty 5.700 zł.

Bezsporne

Sąd zważył, co następuje

Powództwo o stwierdzenie nieważności trzech umów o kredyt gotówkowy okazały się zasadne. Co do jednej z umów, tj. umowy o współpracy z dnia 1 marca 2011r. oraz pełnomocnictwa z dnia 1 marca 2011r. pełnomocnik powódki ostatecznie cofnął powództwo wobec faktu, że ani powódka ani też pozwana nie miała wiedzy o tym, by taka umowa była zawierana pomiędzy stronami. Pozwany zobowiązany do złożenia tej umowy wyraźnie oświadczył, że taka umowa z powódką nie była zawierana. Zresztą odstęp czasowy pomiędzy tą umową (marzec 2011r.) a następnymi umowami pożyczki (od stycznia 2014r) wskazują, że wskazanie tej umowy o współpracy było najprawdopodobniej omyłką. Ponieważ powódka cofnęła w tym zakresie pozew, a pozwany wyraził na to cofnięcie zgodę, sąd na podstawie art.355 k.p.c. postępowanie w tym zakresie umorzył. Zgodnie z treścią art.355 k.p.c. sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew lub jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne lub niedopuszczalne.

Następnie należy wskazać, że podstawą prawną roszczenia o stwierdzenie nieważności trzech umów o kredyt jest przepis art.82 kodeksu cywilnego. Zgodnie z tym przepisem nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych. Dokumentacja przedłożona wraz z pozwem, a dotycząca stanu zdrowia M. K. (1), daje podstawy do przyjęcia, że powódka jest upośledzona umysłowo w stopniu znacznym, zaś jej inteligencja słowna i bezsłowna umiejscawia się na poziomie umiarkowanego upośledzenia umysłowego. Przeprowadzone badania psychologiczne wskazują na występowanie u niej zmian organicznych w obrębie (...). Co za tym idzie, jej stan zdrowia psychicznego uniemożliwia jej samodzielne kierowanie swoimi sprawami życiowymi, jak również rozpoznawanie znaczenia dokonywanych czynności. Powódka w pozwie wniosła o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego psychologa oraz psychiatry na okoliczność stanu zdrowia powódki wyłączającego świadome powzięcie decyzji w czasie zawierania umów z pozwanym. Pozwany jednak w odpowiedzi na pozew uznał powództwo w tym zakresie, przyznając, że dokumentacja medyczna przedstawiona z pozwem potwierdza, że powódka nie jest zdolna z uwagi na stan zdrowia do dokonywania ważnych czynności prawnych. W ocenie Sądu uznanie żądania pozwu w zakresie stwierdzenia nieważności trzech umów o kredyt było wiążące dla sądu, albowiem brak podstawę do twierdzenia, by to uznanie było sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo by zmierzało do obejścia prawa (213§2 kpc). Tym samym zbędne było prowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność tego, czy powódka w dacie zawierania umów o kredyt z pozwanym bankiem działała przy boku świadomości dokonywanych czynności prawnych. Mając powyższe na uwadze Sąd w punkcie II wyroku stwierdził nieważność umów o kredyt gotówkowy zawartych pomiędzy (...) Bank Spółką Akcyjną we W. a M. K. (1): a. umowy numer (...) z dnia 29 stycznia 2014 roku; b. umowy numer (...) z dnia 3 kwietnia 2014 roku; c. umowy numer (...) z dnia 14 maja 2014 roku.

W zakresie żądania o zapłatę kwoty 5.030,80 zł pozwany także uznał roszczenie. Było niesporne pomiędzy stronami, że powódka dokonała wpłaty łącznie właśnie takiej kwoty tytułem spłaty rat poszczególnych umów o kredyt. Ponieważ jednak umowy te były nieważne, należy stwierdzić, że konsekwencją nieważności umowy wzajemnej jest z mocy art.

497 k.c. wymóg odpowiedniego zastosowania art. 496 k.c., co oznacza, że strony nieważnej umowy zobowiązane są do zwrotu świadczeń wzajemnych (art. 496 k.c. w zw. z art. 494 k.c.). Oznacza to, że powódka powinna zwrócić pozwanemu wypłacone na mocy umów pożyczek sumy, łącznie 5.700 zł, zaś pozwany powinien zwrócić powódce kwoty, które ta uiszcza tytułem spłaty nieważnych umów o kredyt. Zatem należało zgodzić się z żądaniem pozwu, iż kwota zapłacona przez powódkę pozwanemu w wysokości 5030,80 zł jako świadczenie nienależne podlegała zwrotowi.

Pozwany w odpowiedzi na pozew, a następnie po rozszerzeniu żądania o zapłatę w piśmie z dnia 13 września 2016r. dokonał jednak **potrącenia** tej wierzytelności przysługującej powódce z wierzytelnością przysługującą pozwanemu względem powódki z tytułu zwrotu świadczenia spełnionego w wykonaniu nieważnych umów o kredyt (łącznie kwoty 5.700 zł). Jednocześnie złożył merytoryczny i formalny zarzut potrącenia wzajemnych wierzytelności stron. Jeżeli pozwany dopiero w toku sprawy cywilnej dokonuje potrącenia (składa oświadczenie o potrąceniu - art. 499 k.c.) i zarazem z tego względu zgłasza stosowny zarzut procesowy, to tego rodzaju zachowanie trzeba zakwalifikować do szczególnej kategorii czynności prawnych, które mają podwójny charakter: są oświadczeniami woli w rozumieniu Kodeksu cywilnego, a jednocześnie stanowią czynności procesowe w ścisłym, technicznym sensie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2010 r. I PK 56/2010). Oświadczenie to, w myśl art. 61 k.c., staje się skuteczne dopiero z chwilą, gdy doszło do wierzyciela wzajemnego w taki sposób, że ten mógł zapoznać się z jego treścią. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy wskazał, że jeżeli pozwany dłużnik składa na rozprawie oświadczenie o potrąceniu, łącząc je z odpowiednim zarzutem procesowym, a czyni to pod nieobecność strony powodowej, to wówczas - ze względu na treść art. 61 k.c. - oświadczenie to nie wywołuje jeszcze oczekiwanego skutku. Oświadczenie to, aby wywołać skutek kształtujący prawo, musi bowiem dotrzeć do wierzyciela wzajemnego. Przewidziany w art. 91 k.p.c. zakres umocowania nie uprawnia pełnomocnika procesowego z mocy ustawy do złożenia materialnoprawnego oświadczenia o potrąceniu. Oświadczenie woli mocodawcy o udzieleniu pełnomocnictwa do złożenia takiego oświadczenia może być jednak złożone w sposób dorozumiany. W niniejszej sprawie oświadczenie o potrąceniu zostało złożone przez pełnomocnika procesowego pozwanego, a nie przez pozwanego osobiście, jednakże zdaniem Sądu okoliczności sprawy wskazują na to, że pełnomocnik procesowy pozwanego był upoważniony przez samego pozwanego, można bowiem przyjąć, że doszło do złożenia w sposób dorozumiany oświadczenia mocodawcy (pozwanego) o udzieleniu pełnomocnikowi procesowemu pełnomocnictwa do złożenia materialnoprawnego oświadczenia o potrąceniu. Należy bowiem uwzględnić, że przewidziane w art. 96 in fine k.c. oświadczenie woli mocodawcy o udzieleniu pełnomocnictwa, tak jak oświadczenie o potrąceniu, również może być złożone w sposób wyraźny lub dorozumiany. W piśmiennictwie podkreśla się, że udzielenia pełnomocnictwa dopatrzeć się można nawet w fakcie tolerowania przez mocodawcę występowania danej osoby w jego imieniu. Mamy wówczas do czynienia ze szczególną postacią dorozumianego udzielenia pełnomocnictwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2010 r. I PK 56/2010). Drugim problemem, jaki wystąpił w niniejszej sprawie był fakt, iż oświadczenie o potrąceniu, które miało wywołać materialnoprawne skutki, zostało złożone nie wprost powódce, ale jej pełnomocnikowi procesowemu. Złożenie oświadczenia o potrąceniu w ten sposób powoduje, że oświadczenie to nie wywołuje jeszcze oczekiwanego skutku, gdyż druga strona musi poznać o nim wiadomość. Pełnomocnik procesowy strony powodowej nie jest z mocy ustawy uprawniony do składania ani odbierania oświadczeń materialnoprawnych, a jedynie daje uprawnienia stricte procesowe określone w art. 91 k.p.c. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 29 listopada 2006 r., I ACa 1678/06, LEX nr 307225). Jednakże Sąd miał na względzie także fakt, iż oświadczenie pełnomocnika pozwanego o potrąceniu dotarło w sposób skuteczny do powódki, albowiem uzyskała ona o nim wiedzę zarówno od swego pełnomocnika, jak i od Sądu podczas rozprawy. Powódka ani jej pełnomocnik nie zakwestionowały skuteczności tego oświadczenia o potrąceniu, zatem należy stwierdzić, że skoro oświadczenie to skutecznie dotarło do powódki, to wywołany skutek w postaci dokonania potrącenia wierzytelności pieniężnej pozwanego względem powódki (5700 zł) z wierzytelnością powódki względem pozwanego (5030,80 zł). Tym samym zgodnie z treścią art. 498 §1 i 2 kodeksu cywilnego gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelnością drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej. Biorąc powyższe pod uwagę należało stwierdzić, że wskutek złożenia oświadczenia o potrąceniu przez stronę pozwaną wierzytelności wzajemne umorzyły się do wysokości wierzytelności

niższej, czyli wiarytelności powódki względem pozwanego. Mając to na uwadze należało przyjąć, że żądanie o zapłatę kwoty 5030,80 zł nie mogło zostać uwzględnione z uwagi na dokonane potrącenie i umorzenie się nawzajem wiarytelności do wysokości kwoty 5.030,80 zł. Stwierdził to Sąd w pkt III wyroku, oddalając powództwo o zapłatę.

Powódka domagała się - obok kwoty głównej 5.030,80 zł - także odsetek ustawowych od kwot: 2088,72 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27 stycznia 2014r., 1908,48 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 maja 2014r., 1033,60 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 3 kwietnia 2014r. Są to daty odpowiadające datom wypłaty świadczeń z poszczególnych umów o kredyty pozwanego i powódki. Sąd nie znalazł jednak podstaw do uwzględnienia roszczenia o zapłatę ww. odsetek, ponieważ świadczenie spełnione w wykonaniu nieważnej czynności prawnej stanowi świadczenie nienależne. Umowy kredytu stanowiące podstawę przyznania powódce świadczenia pieniężnego przez pozwanego były nieważne już w chwili ich zawarcia i nie wywołały żadnych skutków prawnych. Zatem świadczenie powódki wobec pozwanego z tytułu każdej z tych trzech umów było świadczeniem nienależnym już w momencie jego spełnienia przez powódkę na rzecz pozwanego Banku. Bezpodstawne wzbogacenie w postaci nienależnego świadczenia występuje od samego początku bezwzględnie nieważnej czynności prawnej, czyli działania bez podstawy prawnej. Zatem żądanie zwrotu przysporzenia wynika z bezwzględnie nieważnej czynności prawnej. Jednakże bieg terminu przedawnienia roszczenia wynikającego z nienależnego świadczenia spełnionego w wykonaniu bezwzględnie nieważnej czynności prawnej rozpoczyna się nie od dnia jego spełnienia. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 czerwca 2014r. w sprawie V CSK 421/13 wskazał, że przepisy regulujące instytucję bezpodstawnego wzbogacenia, a więc i nienależnego świadczenia, nie określają terminu, w jakim nastąpić ma wykonanie obowiązku zwrotu nienależnego świadczenia; nie można też wyznaczyć tego terminu, odwołując się do natury zobowiązania, z którego świadczenie wynika. Zobowiązania te mają więc charakter bezterminowy. W przypadku zobowiązań o charakterze terminowym przyjmuje się, że wiarytelność jest wymagalna, jeśli nadszedł termin świadczenia, skoro od tej daty wierzyciel może domagać się spełnienia świadczenia. W przypadku zobowiązań bezterminowych, termin spełnienia świadczenia nadchodzi z momentem wezwania (art. 455 k.c.); gdy wezwanie nie następuje, dochodzi do swoistego "wymuszenia" początku wymagalności na zasadach określonych w art. 120 § 1 zdanie drugie k.c. Takie stanowisko zajął także pozwany w odpowiedzi na pozew, podnosząc, iż powódka nie wzywała pozwanego do zwrotu nienależnego świadczenia, a zatem odsetki od kwoty głównej nie należą się. Sąd podziela ten pogląd co do zasady, zaś strona powodowa nie wykazała, aby przed dniem wniesienia pozwu do sądu wzywała pozwanego do zapłaty uiszczonych dla niego kwot. Tym samym pozwany nie popadł w opóźnienie w spełnieniu zwrotu nienależnego świadczenia, zatem powódka nie może żądać odsetek od ww. dat. Funkcję wezwania do zapłaty kwot z tego tytułu pełnił pozew i pismo uzupełniające go z dnia 29 lutego 2016r. Pisma te zostały doręczone pozwanemu w dniu 21 marca 2016r., zatem dopiero wtedy można mówić o skutecznym wezwaniu pozwanego do zapłaty kwot zapłaconych w ramach nieważnych umów o kredyty. Należy przyjąć, że okres odpowiedni na spełnienie świadczenia powinien w takiej sytuacji wynosić maksymalnie 14 dni, bowiem tyle pozwanemu było potrzebne do ustalenia niezwykle trudnej okoliczności podnoszonej w pozwie, że umowy z powódką obarczone są sankcją nieważności z uwagi na jej brak świadomości przy podpisywaniu tych umów. Dopiero ustalenie tej okoliczności, w tej sytuacji uzyskanie zgody właściwego organu spółki na przystanie na twierdzenia zawarte w pozwie dawało pozwanemu możliwość zwrotu świadczenia powódki kwalifikowanego jako nienależne. Jednakże 14-tego dnia (4 kwietnia 2016r.) pozwany złożył w treści odpowiedzi na pozew oświadczenie o potrąceniu własnej wiarytelności względem powódki, co spowodowało, że wiarytelności powódki względem pozwanego z tytułu zwrotu nienależnego świadczenia umorzyła się w całości. Oznacza to, że pozwany w ogóle nie popadł w opóźnienie, a tym samym nie ma podstaw do naliczania odsetek ustawowych za czas opóźnienia, albowiem do opóźnienia jeszcze nie doszło.

Mając powyższe na uwadze, Sąd oddalił roszczenie o zapłatę odsetek od kwoty głównej 5030,80 zł w całości.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zapadło na podstawie art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Zdaniem sądu charakter i specyfika niniejszego procesu nakazywała zastosowanie tej normy prawnej do obu stron procesu. Jeśli chodzi o powódkę, podstawą do odstąpienia od obciążania jej kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego bank jest jej szczególna sytuacja życiowa i majątkowa. Powódka pozostaje w bardzo złej kondycji materialnej,

co zresztą skutkowało brakiem możliwości spłaty należności na rzecz pozwanego z tytułu zawartych umów i stało się podstawą ustalenia przez samą powódkę, że nie ma ona rozeznania co do treści tych umów i zobowiązania, jakie na siebie tymi umowami nałożyła. Powódka ma naprawdę bardzo ograniczone możliwości rozeznania się w treści i skutkach nawet prostych oświadczeń, a tym bardziej czynności prawnych, co zresztą Sąd mógł bezpośrednio stwierdzić podczas rozpraw sądowych, w których powódka brała udział. Pracownik banku, który zdecydował się udzielić powódce aż trzech kredytów w 2014r. wykazał się zatem szczególnym brakiem uwagi w ocenie zachowania powódki i nie wyciągnął właściwych wniosków z zachowania się powódki. To spowodowało konsekwencje z postaci konieczności wytoczenia powództwa i niniejszej sprawy w sądzie. Jak można było zaobserwować na rozprawach sądowych, cały proces i potrzeba stawiania się w sądzie były dla powódki ogromnym stresem i przeżyciem, zdecydowanie także negatywnie wpływały na jej samopoczucie i zdrowie. Obciążanie powódki dodatkowo kosztami procesu w zakresie oddalonego żądania o zapłatę byłoby dla niej ogromnym obciążeniem psychicznym i materialnym, a skutki tego odczuwalne przez bardzo długi czas z uwagi na małe dochody rodziny. Dlatego Sąd zdecydował się zastosować normę art.102 k.p.c. i odstąpił od obciążania powódki kosztami procesu w zakresie żądania o zapłatę, co do którego przegrała.

Jeśli chodzi natomiast o odstąpienie od obciążania kosztami procesu strony pozwanej, to zdaniem sądu uzasadnione było to faktem, że na etapie zawierania umów o kredyt z powódką pozwany nie miał wiedzy o upośledzeniu umyślowym powódki. Pracownik udzielający takich kredytów nie powiazał prawidłowo zachowań i reakcji powódki z możliwością braku jej świadomości w zakresie tych czynności prawnych, spowodowanej upośledzeniem umyślowym. Jednakże nie może być to obecnie okoliczność obciążająca w tym sensie, aby obarczać pozwanego kosztami procesu, bowiem jest oczywiste, że laikowi trudno jest właściwie zdiagnozować określone deficyty poznawcze czy upośledzenia funkcji mózgu u kontrahenta. Czasem właściwa diagnoza musi być poprzedzona badaniami i długimi obserwacjami pacjenta, dokonywani przez lekarza specjalistę. Pozwany po uzyskaniu wiarygodnych informacji na temat stanu zdrowia powódki przy pierwszej czynności procesowej uznał powództwo w zakresie stwierdzenia nieważności zawartych przez strony umów, co spowodowało szybsze zakończenie procesu, a powódka uniknęła emocji i trudów związanych z badaniami przez biegłych sądowych. Tym samym zdaniem sądu zachodził wypadek szczególnie uzasadniający, który nakazywał odstąpić od obciążania także pozwanego kosztami procesu poniesionymi przez powódkę.

Ponieważ powódka M. K. (1) była reprezentowana przez pełnomocnika zawodowego – adwokata – ustanowionego z urzędu, którego wynagrodzenie za zastępstwo prawne do tej pory nie zostało opłacone, Sąd przyznał adw. M. W. kwotę wynagrodzenia powiększonego o wartość podatku VAT w kwocie 2.952 zł, na podstawie § w zw. z §6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2002r., Nr 163, poz. 1348 ze zm.). Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w punkcie VI wyroku.

SSR Magdalena Dąbrowska

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...);
3. (...).

G. dnia 7 listopada 2016r. SSR Magdalena Dąbrowska